

Силабус курсу:

ПСИХОЛОГІЯ ТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ ТА АРТТЕРАПЕВТИЧНІ МЕТОДИ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	А7 «Фізична культура і спорт», С4 «Психологія»
Рік підготовки:	4
Семестр викладання:	Осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	Залік

Автор курсу та лектор:

к.пед.н., Острянка Тетяна Сергіївна			
вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові			
доцент кафедри здоров'я людини			
посада			
ostrianko@snu.edu.ua	+38-099-759-05-16		за розкладом
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Викладач лабораторних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові			
посада			
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Викладач практичних занять:*

к.пед.н., Острянка Тетяна Сергіївна			
вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові			
доцент кафедри здоров'я людини			
посада			
ostrianko@snu.edu.ua	+38-099-759-05-16		за розкладом
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Полягають у забезпеченні професійної компетентності психологів з проблем генезису творчості, структури та розвитку, зокрема під час вивчення: феноменів уяви, мислення, інтуїції, натхнення, творчих здібностей, темпераментальних, характерологічних, мотиваційних та інших індивідуально-психологічних особливостей особистості, як чинників, що стимулюють її творчу активність; психологічних механізмів творчого процесу; вікових особливостей творчості; впливу на творчість особистості психологічної атмосфери соціальної групи тощо.

Результати навчання:

Знати: основні психологічні теорії сучасної психології творчості та перспективні напрямки її розвитку; особливості, різновиди арт-терапевтичних напрямків та практичних інструментів, які використовуються у роботі з актуальними запитами дітей та дорослих.

Вміти: використовувати методи діагностики розвитку креативності різних вікових етапах розвитку особистості; застосувати арт-терапевтичні форми допомоги у системі психосоціальної підтримки дітей та дорослих; виявляти особливості, визначати показання та протипоказання у застосуванні методу арт-терапії у роботі з різними категоріями дітей та дорослих; застосовувати прийоми впливу арт-терапевтичних практик на особистість.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання та уявлення з психології.

Мета курсу (набуті компетентності)

В наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

1. Знання особливостей психологічної природи загальної та спеціальної креативності
2. Здатність застосовувати підходи до проблеми творчості та інтелектуальних здібностей.
3. Здатність використовувати методи стимуляції творчості (дивергентного типу мислення).
4. Здатність використовувати різні напрями арт-терапії у системі психосоціальної підтримки дітей та дорослих в умовах війни.
5. Здатність застосовувати інтеграційний підхід під час арт-терапевтичного заняття;
6. Здатність розробляти арт-терапевтичні техніки для роботи.
7. Здатність інтерпретувати значення символів та образів арт-терапевтичного продукту.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Загальна характеристика творчої діяльності. Спонтанний прояв творчості.	денна 2/0/2	Сутність творчої діяльності. Творчість у дитячому віці. Суб'єкт і об'єкт творчості, їх взаємодія. Рівні творчості. Передумови та закономірності творчості. Поняття про творчий процес. Творчий продукт. Фази творчого процесу. Місце інтуїції у творчому процесі. Психофізіологічні основи творчості. Потреби як психологічні стимулятори творчості.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
2.	Структура і природа творчих здібностей	денна 2/0/2	Структура індивідуальності. Здібності. Нейрофізіологічні задатки та їх роль у формуванні творчих здібностей. Індивідуальні відмінності. Врівноваженість нервових процесів.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
3.	Креативність як здібність до творчості	денна 2/0/2	Сутність поняття креативності. Відмінність між творчістю та креативністю. Портрет креативної особистості.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
4.	Психологічні особливості творчої особистості	денна 2/0/2	Характерні риси творчої особистості. Поняття про творчі задатки і творчий потенціал. Взаємозв'язок мислення і творчості. Поняття про творчі здібності.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			Професіоналізм і творчі здібності. Творчий потенціал і психічне здоров'я. Фактори, що впливають на рівень творчих здібностей. Психологічна характеристика рівнів здібностей. Інтелект як творчість.	
5.	Арт-терапія як прогресивний метод психотерапії.	денна 4/0/4	Сутність арт-терапії: властивості та можливості. Ефективність використання мистецтв у психотерапії. Історія розвитку арт-терапії. Переваги арт-терапії над іншими психотерапевтичними методами. Значення символів та образів у арт-терапії. Характеристика та компоненти арт-терапевтичного процесу. Організація арт-терапевтичного простору. Структура арт-терапевтичного заняття.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
6.	Форми арт-терапевтичної роботи.	денна 4/0/4	Індивідуальна арт-терапія. Етапи та особливості. Групова арт-терапія та її види. Відмінність групової арт-терапії від індивідуальної. Особливості використання творчих матеріалів у арт-терапевтичній роботі : психологічний вплив, показання і протипоказання. Інтегративні підходи у арт-терапії.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
7.	Напрямки і техніки психотерапії з використанням різних видів мистецтв	денна 6/0/6	Образотерапія: коротка характеристика, підходи та техніки..Лялькотерапія: коротка характеристика, підходи та техніки. Еко-арт-терапія: коротка характеристика, підходи та техніки. Тканинна терапія. Драма-терапія: коротка характеристика, підходи та техніки. Музикотерапія коротка характеристика, підходи та техніки. Бібліотерапія: коротка характеристика, підходи та техніки. Казкотерапія: коротка характеристика, підходи та техніки. Пісочна терапія: коротка	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			характеристика, підходи та техніки. Танцювально-рухова терапія: коротка характеристика, підходи та техніки. Фототерапія: підходи та техніки. Мандалотерапія: коротка характеристика, підходи та техніки. Ігрова терапія.	
8.	Застосування методів арт-терапії у роботі з різними категоріями дітей та дорослих на сучасному етапі	денна 8/0/8	Робота з основними запитами у дитячій арт-терапії на сучасному етапі (агресія; тривожність; страхи; заздрість тощо). Арт-терапевтичні технології у роботі з психосоматикою. Застосування арт-терапевтичних технологій у відновленні психоемоційного стану дітей з особливими потребами та їхніх батьків. Застосування арт-терапевтичних технологій у роботі зі стресом з дітьми та підлітками.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
Всього 30/0/30				

Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Психологія творчого процесу та арттерапевтичні методи».
2. Орієнтовні питання до екзамену з дисципліни «Психологія творчого процесу та арттерапевтичні методи».
3. Вказівки до виконання реферату та тематика реферативної роботи з дисципліни «Психологія творчого процесу та арттерапевтичні методи».
4. Тестова комплексна контрольна робота з дисципліни «Психологія творчого процесу та арттерапевтичні методи» .

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	45
Індивідуальні завдання	25
Заліковий тест	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90-100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Рекомендована література

1. Арттерапія і війна: контексти і досвід практичної роботи. /за заг. ред. Н. Кальки, Г. Одинцової. [Колективна монографія]. Львів: ЛьвДУВС, 2023. 283с.
2. Арт-терапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тиунової, Т. Шейкіної. Випуск 5. Київ-Тернопіль: ЕЕАТА, 2018.
3. Бондаренко Л.О., Шелкошвеев І.В. Простір арт-терапії для зцілення дітей в умовах війни. Особистість, Суспільство, Війна. Харків. 2022. С.30-32.
4. Брюховецька О. Арт-терапевтичні технології у процесі особистісно орієнтованої підготовки майбутніх психологів, які отримують другу вищу освіту / О. Брюховецька Післядипломна освіта в Україні. 2014. № 1. С. 25-30.
5. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
6. Карпенко Є.В. Методи сучасної психотерапії: навч. посібник. Дрогобич: Посвіт, 2015. 288 с.
7. Колпакчи О.С. Арт-терапія: курс лекцій: навчальний посібник / О.С. Колпакчи. Бердянськ : БДПУ, 2017. 367 с.
8. Найкраща книга арттерапевтичних технік: метод. посіб. / Під редакцією Тетяни Курганської К.: ТОВ «7БЦ», 2023. 156 с.
9. Печенюк Т. Кольорознавство. К.: Грані-Т, 2009. 192 с.
10. Простір арттерапії: мистецтво відновлення психічного здоров'я в часи війни: матеріали ХХ Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції (31 березня – 2 квітня 2023 р.) / [за наук. ред. О. Л. Вознесенської, Л. О. Подкоритової]. Київ, 2023. 163 с.
11. Самооцінка і самоцінність. Техніки підтримки особистості / за ред. Тетяни Курганської. К.: ТОВ «7БЦ». 2023. 276 с. (80 технік, робочі практики)
12. СМАКУємо життя. 105 технік для роботи з метафоричними асоціативними картками / Під редакцією Тетяни Курганської та Альони Щербюк. К.: ТОВ «7БЦ», 2023. 255 с. Арт-терапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тиу нової, Т. Шейкіної. Випуск 5. Київ-Тернопіль: ЕЕАТА, 2018.
13. Психологія творчості: навч. посіб. / О. К. Яковенко, Т. П. Старовойт, А. М. Горецька, І. О. Кочарян; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". Харків. Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2016. 52 с.

Допоміжна

1. Бабій І. В. Теорія і практика арт-терапії: навчально-методичний комплекс/ І. В. Бабій. Умань, Алмі, 2014. 75 с.

- 2.Барнацька О.Б. Арт-терапія у вихованні самостійності підлітків. К.: Редакції загальнопед.газет. 2012. 120 с.
- 3.Витак Г.Й. Особливості становлення арт-терапії в Україні «Гуманітарний вісник ЗДІА». 2014. № 56. С. 43-51.
- 4.Вознесенська О.Л. Арт-терапія в роботі практичного психолога: Використання арт-технологій в освіті / О.Л.Вознесенська, Л.В.Мова. К.: Шк. світ, 2007. 120 с.
- 5.Джон Алан Ландшафт дитячої душі. К., 2006. 259 с.
- 6.Коваль А.С. Особливості використання аудіовізуальних методів арт-терапії у позашкільній освіті. // «Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції» 14–15 квітня 2016. С. 571-576.
- 7.Психологія творчості: навч. посіб. / О. К. Яковенко, Т. П. Старовойт, А. М. Горецька, І. О. Кочарян; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". Харків. Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2016. 52 с.
- 8.Роменець В.А. Психологія творчості : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Либідь, 2001. 286 с.
- 9.Wadeson H. Art Therapy Practice: Innovative Approaches with Diverse Populations / Wadeson H. New York: John Wiley & Sons, 2000.

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути зараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.